

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

**nr. 96.118 van 5 juni 2001
in de zaak A. 75.233/IX-115.**

In zake : de NV IKEA BELGIUM,
die woonplaats kiest bij
advocaat H. VAN HOOGENBEMT,
kantoor houdende te ANTWERPEN,
Meir 24 b/6

tegen :

de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de
minister van Werkgelegenheid,
die woonplaats kiest bij
advocaat A. LINDEMANS,
kantoor houdende te BRUSSEL,
Louizalaan 523.

D E R A A D V A N S T A T E , I X e K A M E R ,

Gezien het verzoekschrift dat de NV IKEA op
6 augustus 1997 heeft ingediend om de vernietiging te
vorderen van artikel 1, 1°, tweede en derde lid, van het
koninklijk besluit van 30 mei 1997 betreffende het
tewerkstellen van werknemers op zondag in de
kleinhandelzaken die hoofdzakelijk meubelen en
tuinartikelen verkopen;

Gelet op het arrest nr. 94.477 van 30 maart
2001 waarbij de debatten worden heropend en waarbij de
zaak opnieuw wordt opgeroepen op de openbare terechtzit-
ting van 14 mei 2001, om 10.00 uur;

Gehoord het verslag van staatsraad
A. VANDENDRIESSCHE;

Gehoord de opmerkingen van advocaat
H. VAN HOOGENBEMT, die verschijnt voor de verzoekende

partij, en van advocaat A. LINDEMANS, die verschijnt voor de verwerende partij;

Gehoord het andersluidend advies van auditeur E. LANCKSWEERDT;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

1. Overwegende dat, ter uitvoering van artikel 13 van de arbeidswet van 16 maart 1971, naar luid waarvan de Koning bedrijven kan aanwijzen waar werknemers 's zondags tewerkgesteld mogen worden, het koninklijk besluit van 30 mei 1997 betreffende het tewerkstellen van werknemers op zondag in de kleinhandelzaken die hoofdzakelijk meubelen en tuinartikelen verkopen toelaat dat werknemers maximaal 40 zondagen per jaar worden tewerkgesteld; dat artikel 1 van dat besluit, dat bekendgemaakt is in het Belgisch Staatsblad van 7 juni 1997, bepaalt wat volgt :

"Dit besluit is van toepassing op de werkgevers en werknemers tewerkgesteld in :

1° de winkels met als hoofdactiviteit de verkoop van meubelen bestemd voor privé-gebruik en waarvan bovendien in de ruimte voor het publiek toegankelijk over de hele oppervlakte uitsluitend meubelen vertoond worden, met uitzondering van de hierna opgesomde aanverwante producten;
onder meubelen wordt verstaan, ongeacht de aangewende grondstof, elk meubelvoorwerp dat deel uitmaakt van een gebouw zijnde : zetels, huiskamer-, kinderkamer-, slaapkamer (slaapcomfort inbegrepen), tuin-, bureel-, badkamer-, radio- en televisiemeubelen;
onder aanverwante producten wordt verstaan deze welke bestemd zijn voor de aankleding en de presentatie van de meubelen, zijnde gordijnen, draperieën, tapijten, textiel, behang, siervoorwerpen, verlichting en elektrische toestellen;

in het geval dat de meubelwinkels zoals bedoeld in dit artikel, aanverwante producten vertonen en ook verkopen in een afzonderlijke ruimte mag de totaliteit van de afzonderlijke ruimten maximum 10% van de hele oppervlakte bedragen;

2° de winkels met als hoofdactiviteit de detailhandel van tuinartikelen, dit wil zeggen planten, tuinmeubelen en voorwerpen met het oog op de verfraaiing van de tuin van privé-personen."

2.1. Overwegende dat verzoekster de vernietiging vraagt van het tweede en derde lid van het geciteerde artikel 1, 1°; dat uit haar betoog blijkt dat zij gegriefd is door het feit dat zij ook, als meubelen, keukenmeubelen en, als aanverwante producten, keukengerei verkoopt zodat zij, in een strikte interpretatie van artikel 1, niet onder de toepassing kan vallen van het koninklijk besluit van 30 mei 1997;

2.2. Overwegende dat, na het indienen van het annulatieberoep, het genoemde artikel 1 gewijzigd is; dat immers bij koninklijk besluit van 2 oktober 1997, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 22 oktober 1997, ook keukenmeubelen in het begrip "meubelen" worden ondergebracht; dat die wijziging uitwerking heeft gekregen vanaf 7 juni 1997, dit is de datum van inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 30 mei 1997 en dat zij tegemoetkomt aan de grief van de verzoekende partij; dat daaruit volgt dat verzoekster geen belang heeft bij de vernietiging van artikel 1, 1°, tweede lid, van het koninklijk besluit van 30 mei 1997;

2.3. Overwegende dat de verzoekende partij zich nog altijd beklaagt over het feit dat keukengerei niet opgenomen is in het begrip "aanverwante producten" waarvan sprake in artikel 1, 1°, derde lid, van het koninklijk besluit van 30 mei 1997; dat zij er belang bij heeft dat die bepaling vernietigd wordt;

3.1.1. Overwegende dat de verwerende partij in haar memorie van antwoord aanvoert dat verzoekster geen belang heeft bij het bestrijden van artikel 1, 1°, derde lid, van het koninklijk besluit van 30 mei 1997 aangezien de vernietiging van die bepaling nog altijd artikel 1, 1°, eerste lid, onverlet laat en zij niet voldoet aan de voorwaarden die daar gesteld worden; dat immers die bepaling vereist dat in de voor het publiek toegankelijke ruimte uitsluitend meubelen worden getoond en met die meubelen aanverwante producten terwijl verzoekster andere zaken dan met meubelen aanverwante producten verkoopt zoals vloeren, parketten, babygerief, speelgoed en zij zelfs andere zaken uitbaat zoals een restaurant, een cafetaria en een speelhoek;

3.1.2. Overwegende dat de verwerende partij nog een andere reden uiteenzet waarom verzoekster geen belang heeft bij het bestrijden van artikel 1, 1°, derde lid, van het koninklijk besluit van 30 mei 1997, met name dat de term "keukengerei", die verzoekster in die bepaling ingevoegd wenst te zien, betrekking heeft op een apart gamma producten dat geen betrekking heeft op de aankleding of de presentatie van meubelen en dat dus geen grondslag kan zijn voor een discriminerende behandeling;

3.2. Overwegende dat verzoekster in haar memorie van wederantwoord de excepties als volgt beantwoordt : artikel 1, 1°, eerste lid, van het koninklijk besluit van 30 mei 1997 verwijst naar winkels "met als hoofdactiviteit de verkoop van meubelen" en daaruit volgt dat de uitoefening van bijkomende of van nevenactiviteiten de toepassing van het koninklijk besluit niet uitsluit; aangezien de verwerende partij het derde lid van artikel 1, 1°, niet aangevuld heeft met de term "keukengerei", loopt zij het gevaar dat zij haar inrichting op zondag niet mag openhouden;

keukenmeubelen worden altijd tentoongesteld en aangekleed met keukengerei en de verwijzing naar een afzonderlijk gamma geldt voor ongeveer alle aanverwante producten die in de bestreden bepaling worden vermeld;

3.3.1. Overwegende wat de eerste exceptie betreft, dat artikel 1, 1°, van het koninklijk besluit van 30 mei 1997 bepaalt aan welke voorwaarden meubelwinkels moeten voldoen om 's zondags personeel te mogen tewerkstellen; dat de verzoekende partij in haar economische activiteit getroffen dreigt te worden wanneer zij, als verkoper van keukengerei als aanverwant product, buiten het toepassingsgebied van het koninklijk besluit van 30 mei 1997 valt; dat zij er belang bij heeft om, indien zij 's zondags personeel tewerk wil stellen, de bijkomende voorwaarde om geen keukengerei te verkopen uit het rechtsverkeer verwijderd te zien;

3.3.2. Overwegende dat de tweede exceptie van de verwerende partij verband houdt met de grond van de zaak;

4.1. Overwegende dat verzoekster in een enig middel de schending aanvoert van het gelijkheidsbeginsel vervat in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat het bestreden besluit erop gericht is om, voor de tewerkstelling van personeel op zondag, een gunstregeling uit te werken ten voordele van winkels die als hoofdactiviteit meubelen verkopen evenals bepaalde aanverwante producten die limitatief in het bestreden besluit zijn opgesomd, terwijl zijzelf van de toepassing van het besluit uitgesloten wordt aangezien zij als aanverwant product ook keukengerei verkoopt; dat zij betoogt dat het criterium om als meubelzaak al dan niet van een uitzonderingsregeling te kunnen genieten, te weten het al dan niet verkopen van keukengerei, niet pertinent is en dat het pertinent criterium voor het

onderscheid ook niet kan volgen uit de bedoeling van de steller van het bestreden besluit om een bestaande toestand te regulariseren;

4.2. Overwegende dat de verwerende partij in haar memorie van antwoord uiteenzet dat in de eerste versie van het besluit, zoals het aan de Nationale Arbeidsraad voorgelegd is, ook gesproken werd van keukenmeubelen maar dat de leden die de middenstands- en landbouworganisaties vertegenwoordigen zich toen uitgesproken hebben voor een zeer strikte interpretatie van het begrip meubelwinkel teneinde concurrentievervalsing met andere al dan niet aanverwante sectoren tegen te gaan, dat een dergelijk onderscheidingscriterium een deugdelijke reden voor een verschillende behandeling kan zijn en dat de Raad van State, in zijn advies bij het ontwerp dat het besluit van 30 mei 1997 geworden is, aanvaard heeft dat bepaalde categorieën van meubelzaken verschillend worden behandeld voor zover het onderscheid objectief en redelijk verantwoord wordt;

4.3. Overwegende dat verzoekster in haar memorie van wederantwoord uiteenzet wat volgt : omdat het keukengerei niet wordt vermeld bij de aanverwante producten wordt zij van de gunstmaatregel die het koninklijk besluit van 30 mei 1997 instelt, uitgesloten; nochtans is keukengerei, bij evidentie, een aanverwant product van meubelen in het algemeen en van keukenmeubelen in het bijzonder; het aangewende onderscheidingscriterium om 's zondags personeel te mogen tewerkstellen, met name het al dan niet verkopen van keukengerei is niet pertinent en kan ook niet verantwoord worden door een beoogde regularisatie van een bestaande toestand; de stelling dat keukengerei in de eerste plaats dient om mee te koken en uit te eten, zodat het zijn hoofdfunctie niet is meubelen aan te

kleden en te presenteren, is evenzeer van toepassing op andere vermelde aanverwante producten, zoals verlichting en elektrische toestellen; het is juist dat haar interpretatie van de tekst erop neerkomt dat meubelwinkels ongeveer alles mogen verkopen en dat zulks strijdt met de bedoeling van de steller van de tekst, maar dat betekent niet dat de verwerende partij bij het uitschrijven van haar restrictieve opstelling een gebrekkige en onvolledige opsomming mag geven; er bestaat geen enkele reden om het keukengerei niet als een aanverwant product aan te merken;

4.4. Overwegende dat verzoekster in haar laatste memorie uiteenzet dat, nu het bestreden besluit voor de bepaling van "aanverwante producten" een dubbel criterium hanteert -een algemeen criterium gesteund op de bestemming met in het verlengde daarvan een limitatieve opsomming van bepaalde producten-, in het kader van het onderzoek van de schending van het gelijkheidsbeginsel twee vragen opgelost moeten worden, vooreerst de vraag of er geen discriminatoire behandeling ligt in het feit dat de "aanverwante producten" worden gedefinieerd op basis van het bestemmingscriterium en er bijvoorbeeld geen rekening gehouden wordt met het functionaliteits- of het doelmatigheidscriterium, en vervolgens de vraag of de uitsluiting van keukengerei uit de limitatieve lijst van aanverwante producten wel overeenstemt met het gelijkheidsbeginsel;

Overwegende dat verzoekster ook nog betwist dat de verwijzing naar de "aankleding en de presentatie van de meubelen" een verband naar ruimte en tijd veronderstelt tussen het meubel en het aanverwant product en dat zij van oordeel is dat ook de opgesomde producten niet allemaal het vermelde duurzame verband met de meubelen vertonen; dat zij ook betwist dat het de

hoofdfunctie van de vermelde producten moet zijn om als binnenhuisinrichting te dienen, inzonderheid omdat zulks ook met de expliciet vermelde goederen niet of niet altijd het geval is, zoals het tapijt, het behang en de verlichting en omdat meubelen meestal met hun beoogde inhoud worden tentoongesteld; dat zij tenslotte stelt dat in het feit dat de ruimtes voor verkoop van aanverwante producten niet meer dan 10 % van de verkoopsruimte mogen belopen het beste bewijs vervat ligt dat er geen ruimtelijk verband moet zijn tussen een meubel en een aanverwant product;

4.5. Overwegende dat de verwerende partij in haar laatste memorie betoogt dat aanverwant zijn de producten bestemd voor de aankleding en de presentatie van de meubelen bedoeld in artikel 1, 1°, tweede lid, van het koninklijk besluit van 30 mei 1997, dat verzoekster zelf er niet in slaagt aan te duiden wat zij verstaat onder het aankleden en het presenteren van meubelen, terwijl de verwijzing naar een rechtstreeks en enigszins duurzaam verband met een meubel toch een valabel criterium is om de aankleding van een meubel te bepalen en terwijl de presentatie van een meubel een "eerder gedistantieerde aankleding" veronderstelt, zoals behang of een tapijt en de verlichting; dat zij betoogt dat het verkeerd is ervan uit te gaan dat een product aanverwant is omdat een aantal van de andere in de lijst opgesomde producten stricto sensu ook geen aanverwant product zijn;

5.1. Overwegende dat het bestreden koninklijk besluit van 30 mei 1997, zoals het gewijzigd is door het koninklijk besluit van 2 oktober 1997, aan bepaalde winkels, met name winkels waar in de gestelde voorwaarden meubelen worden verkocht, toelaat om 's zondags personeel tewerk te stellen, zulks in afwijking van het principieel algemeen verbod vastgelegd

in artikel 11 van de arbeidswet van 16 maart 1971; dat volgens de gewone interpretatieregels een dergelijke uitzondering op de algemene regel restrictief geïnterpreteerd moet worden; dat die restrictieve interpretatie ook voorlag bij de totstandkoming van het besluit; dat immers uit het door de verwerende partij voorgelegd advies nr. 1 177 van de Nationale Arbeidsraad van 19 februari 1997 blijkt dat alle leden aan het besluit een restrictieve draagwijdte wensten te geven; dat, meer nog, de vertegenwoordigers van de middenstands- en landbouwersorganisaties nog verder wensten te gaan door, middels een "zeer stricte definitie van het begrip meubelwinkel", de keukenmeubelen buiten het toepassingsveld te houden "om concurrentievervalsing met andere al dan niet aanverwante sectoren tegen te gaan" maar dat die oorspronkelijk aangekleefde zienswijze nadien, door het uitvaardigen van het koninklijk besluit van 2 oktober 1997, verlaten is terwijl ook de Raad van State in zijn arrest nr. 69.905 van 1 december 1997 heeft geoordeeld dat de verwerende partij niet afdoende leek te kunnen aantonen dat het onderscheidingscriterium -al dan niet keukenmeubelen verkopen- redelijk verantwoord was;

5.2. Overwegende dat artikel 1, 1°, derde lid, van het koninklijk besluit van 30 mei 1997 voor de aanwijzing van de "aanverwante producten" een dubbel criterium hanteert, te weten het aanduiden van hun bestemming ("bestemd zijn voor de aankleding en de presentatie van de meubelen") en de vaststelling van een limitatieve lijst van producten ("gordijnen, draperieën, tapijten, textiel, behang, siervoorwerpen, verlichting en elektrische toestellen"); dat elk product dat niet tegelijkertijd aan de beide criteria voldoet geen aanverwant product is in de zin van de genoemde bepaling;

5.3. Overwegende dat verzoekster het criterium "bestemd voor de aankleding en de presentatie van de meubelen" discriminerend vindt; dat de Raad van State dat standpunt evenwel niet bijvalt omdat dat onderscheidingscriterium redelijk is en het op objectieve en correcte wijze het verband legt met het wezenlijke van de activiteiten van een meubelwinkel, te weten het tentoonstellen en het attractief maken van de meubelen met het oog op een zo groot mogelijke verkoop; dat verzoekster trouwens niet aantoont waarom een van de door haar gesuggereerde onderscheidingscriteria minder discriminerend zou zijn;

5.4. Overwegende dat de vraag rijst of keukengerief -volgens Van Dale, Groot Woordenboek der Nederlandse Taal : "Alles wat in de keuken nodig is, vaatwerk enz."- bestemd is voor de aankleding en de presentatie van meubelen;

Overwegende dat gewis buiten kijf staat dat keukengerief betrekking heeft op gebruiksvoorwerpen wier hoofdfunctie losstaat van een meubel; dat evenwel in de onderhavige zaak die vaststelling slechts een ondergeschikt belang vertoont, nu vastgesteld moet worden dat ook andere producten, die wel op de in de bestreden bepaling vermelde lijst opgenomen zijn, zoals "elektrische toestellen" of "textiel", veeleer verzameltermen zijn die eveneens producten kunnen omvatten wier hoofdfunctie losstaat van de tentoongestelde meubelen en die dus niet beantwoorden aan het criterium van de decoratie of presentatie van de tentoongestelde meubelen; dat dus, indien -de restrictieve interpretatie van de bestreden bepaling in acht genomen- niet alle textiel of elk elektrisch toestel als een aanverwant product in een meubelwinkel mag vertoond worden, in het kader van de vraag naar de naleving van het gelijkheidsbeginsel uitgemaakt moet

worden of keukengerief -eveneens een verzamelterm- geen producten omvat die kunnen gebruikt worden voor de decoratie en de presentatie van in een meubelwinkel tentoongestelde meubelen; dat het gelijkheidsbeginsel geschonden is wanneer dat bewijs niet geleverd wordt; dat het aan de verwerende partij toekomt dienaangaande bewijselementen aan te brengen, maar dat zij terzake in gebreke blijft;

5.5. Overwegende, besluitend, dat de verwerende partij er niet in slaagt aannemelijk te maken dat er een objectieve reden bestaat die verantwoordt waarom het vertonen van keukengerei moet beletten dat exploitanten van meubelwinkels 's zondags personeel tewerkstellen terwijl dat niet het geval is voor het vertonen van de aanverwante producten die, even algemeen, vermeld zijn in artikel 1, 1°, derde lid, van het koninklijk besluit van 30 mei 1997; dat in die zin de bestreden bepaling het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel miskent; dat het middel gegrond is,

B E S L U I T :

Artikel 1.

Vernietigd wordt artikel 1, 1°, derde lid, van het koninklijk besluit van 30 mei 1997 betreffende het tewerkstellen van werknemers op zondag in de kleinhandelzaken die hoofdzakelijk meubelen en tuinartikelen verkopen.

Artikel 2.

Het beroep wordt voor het overige verworpen.

Artikel 3.

De kosten van de vordering tot schorsing en van het beroep tot nietigverklaring, bepaald op veertienduizend frank, komen ten laste van de Belgische Staat.

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare terechtzitting, op vijf juni 2000 en een, door de IXe kamer, die was samengesteld uit :

de HH.	D. VERBIEST,	kamervoorzitter,
	L. HELLIN,	staatsraad,
	A. VANDENDRIESSCHE,	staatsraad,
Mevr.	V. WAUTERS,	griffier.

De griffier,

De voorzitter,

V. WAUTERS.

D. VERBIEST.